

Balassagyarmati Törvényszék

27.P.20.497/2019/33.szám

A Balassagyarmati Törvényszék dr. Szabó Gábor (Cím4.) ügyvéd által képviselt Felperes1 (Cím2.) felperesnek – dr. Molnár Arnold (Cím5) ügyvéd által képviselt Alperes1 () alperes ellen személyiségi jogsértés megállapítása, sérelemdíj megfizetése iránt indított perében meghozta a következő

ítéletet:

A törvényszék megállapítja, hogy az alperes azzal, hogy a felperes számára 2014. április 28. napjától 2015. április 22. napjáig tartó fogvatartása során nem biztosította folyamatosan a jogszabályban előírt mozgásteret, megsértette a felperes emberi méltóságát.

Kötelezi a törvényszék az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 500.000.- (ötszázezer) forint sérelemdíjat, annak 2014. november 1. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát, valamint 370.000,- (háromszázhetvenezer) forint perköltséget.

Ezt meghaladóan a keresetet elutasítja.

A le nem rótt 43.200,- (negyvenháromezer-kettőszáz) forint eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen a kézbesítéstől számított 15 napon belül fellebbezéssel lehet élni, melyet előterjesztése esetén a Balassagyarmati Törvényszéken kell elektronikus úton benyújtani a Fővárosi Ítéltáblához címzetten.

A törvényszék tájékoztatja a feleket, hogy a Fővárosi Ítéltábla a fellebbezést tárgyaláson kívül bírálja el, kivéve, ha a felek bármelyike tárgyalás tartását kéri, a bíróság azt indokoltnak tartja vagy a tárgyaláson fogatosítható bizonyítást kell lefolytatni. A fellebbező félnek a tárgyalás tartásása irányuló kérelmét a fellebbezésben kell előterjesztenie.

A Fővárosi Ítéltábla előtti eljárásban a jogi képviselőt kötelező.

Indokolás

[1] A felperes 2014. április 25. napján került elhelyezésre az alperesi BV Intézetben, ahol 2014. június 24. napjáig előzetes letartóztatásban volt. 2014. június 25.

napjától 2015. április 4. napjáig jogerős szabadságvesztés börtönbüntetését töltötte, majd 2015. április 5. napjától ismételten elrendelték az előzetes letartóztatását, amelyből 2015. április 23. napján szabadult az alperesi BV Intézetből.

[2] A fenti időtartam alatt 2014. április 28-tól 2014. június 24-ig a ... számú, 2014. június 25. napjától 2014. október 5-ig a ... számú, 2014. október 6-án a számú, 2014. október 7-én a számú, 2014. október 8. napjától 2014. december 2. napjáig a számú, 2014. december 3-tól 2014. december 12-ig a számú, 2014. december 13-tól 2015. február 25. napjáig a számú, 2015. február 26-tól 2015. március 26-ig a ... számú, 2015. március 27-től 2015. március 29-ig a számú, 2015. március 30-tól 2015. április 1-ig a ... számú, 2015. április 2-től 2015. április 4-ig a ... számú, 2015. április 5. napjától 2015. április 22-ig a számú zárában volt elhelyezve.

[3] A felperes előzetes fogvatartása során 2014. április 28. napjától 2014. június 16. napjáig (50 napon keresztül) az egy főre eső mozgástér 3 m² alatt volt, míg 2014. június 17-től 2014. június 24. napjáig (8 napon keresztül) 4 m² alatt volt.

A jogerős szabadságvesztés büntetése alatt 2014. június 26-án, 2014. június 28-tól 2014. október 5-ig, 2014. október 8-tól október 13-ig, 2014. október 20-tól 2014. október 30-ig, 2014. november 10-én, 2014. december 30-tól 2015. január 20-ig, 2015. február 18-tól 2015. március 29-ig terjedő időben (összesen 182 napon keresztül) a felperes elhelyezését biztosító zárákban az egy főre biztosított mozgástér nem érte el a 3 m² -t

A 2015. április 5-től tartó előzetes fogvatartása során 2015. április 5-től 2015. április 15-ig, valamint 2015. április 20-tól 2015. április 22-ig terjedő időben (14 napon keresztül) az egy főre biztosított mozgástér nem érte el a 4 m²-t.

[4] A felperes keresetét a Balassagyarmati Törvényszék a 27.P.20.197/2019/2. számú végzésével visszautasította. A végzést a Fővárosi Ítéltábla a 17.Pkf.25.768/2019/2. számú végzésével hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította. A felperes másodfokú perkoltségét 15.000.-Ft-ban állapította meg. Hivatkozott rá, hogy a Bv. tv. 143. §-ában foglaltak a már szabadult elítéltet kifejezetten mentesítik az alól, hogy a fogvatartása során elszenvedett sérelem miatt panasszal éljen. A felperes az igényérvényesítést a szabadulását követően kezdte meg, ezért a Bv.tv. 143. § (5) bekezdése alapján a sérelemdíj iránti igényét a Bv. szerv székhelye szerint illetékes bíróság előtt érvényesítheti.

[5] A felperes módosított keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes megsértette a felperes emberi méltóságát azzal, hogy a fogvatartása során nem biztosította a szükséges életteret. Kérte továbbá az alperes kötelezését a személyiségi jogai megsértésével okozott kár címén 720.000.-Ft sérelemdíj és kamatai megfizetésére, valamint a megbízási szerződés alapján perkoltsége megfizetésére.

[6] Keresetét a Ptk. 2:42. § (2) bekezdésére, 2:52. §-ára, az 1979. évi 11. tvr., a 6/1996. (VII.12.) IM rendelet, a 2013. évi CCXL. törvény, a 16/2014. (XII.19.) IM rendelet rendelkezéseire alapította. Hivatkozott rá, hogy az alperes nem biztosította részére

fogvatartása során a minimálisan szükséges nettó 4 m² élet és mozgásteret, így a felperes embertelen, megalázó bánásmódban részesült, az a felperes emberi méltóságát sértette.

[7] Vitatta, hogy a jogerős szabadságvesztés tartama alatt nyitva lettek volna a zárkaajtók, de álláspontja szerint a mozgástér szempontjából indifferens, hogy a zárkaajtók nyitva vagy csukva voltak-e, annak meghatározásnál a zárkában lévő tárgyak által elfoglalt helyet kell levonni. Irreleváns az is, hogy milyen program volt, dolgoztak-e a felperes zárkatársai, tekintettel arra, hogy a per tárgya az, hogy túlsúfolt módon volt -e elhelyezve a felperes. Ez pedig az alperes által csatolt kimutatásból látható.

[8] Emellett az alperes részéről nem történt konkrét tényelőadás sem a zárkák nyitása, sem zárása pontos időpontjáról, továbbá annak bizonyítása sem történt meg, hogy mely rabtársa dolgozott a felperesnek és mikor, továbbá pontosan mely programokon való részvétel lehetősége volt biztosított a felperesnek. Az, hogy a túlsúfoltaságból eredően hátrány érte a felperest, köztudomásúnak tekinthető. Álláspontja szerint az alperesnél történt fogvatartása alatt 347 napon keresztül volt 4 m² alatt az egy főre eső mozgástér. Másodlagosan arra hivatkozott, hogy a jogerős szabadságvesztés esetén 3,1 m²-t meg nem haladó adatokkal számolva 337 napon állt fenn a jogsértés.

[9] Az alperes ellenkérelmében a keresetet jogalapjában és összecszerűségében is megalapozatlannak tekintette, a kereset elutasítását kérte. Hivatkozott rá, hogy a felperes számára rendelkezésre álló mozgástér nem azonosítható a zárka területével, mivel azt napközben elhagyhatta. Évente mintegy 50-60 előadás szervezésére is sor került, emellett különböző foglalkozások, szakkörök által a fogvatartottak rendelkezésére. Mindezeket túl a zárkatársai egy része dolgozott, így a teljes létszám a valóságban csak az esti zárkazarástól a reggeli nyitásig volt egyidejűleg jelen.

[10] A Bv.tv. 10/A. § (1) - (2) bekezdése hatályban volt a kereset előterjesztésekor, ezért álláspontja szerint a felperes az igényét az állammal szemben jogosult érvényesíteni, az az intézettel szemben közvetlenül nem érvényesíthető. Hivatkozott továbbá arra, hogy a 6/1996. IM rendelet 137. § (1) bekezdése szerint lehetőség szerint kellett biztosítani férfi elítéltek esetén a 3m² mozgásteret, melyet az AB csak 2015. március 31-ei hatállyal semmisített meg. Ezen túlmenően a BV Intézetet befogadási kötelezettség terhelte.

[11] Az előzetes letartóztatásban lévők esetében valóban nincs nyitva a zárkaajtó, azonban a jogerős szabadságvesztést töltők esetében az nyitva van. A végrehajtandó szabadságvesztést töltők esetében a reggeli végétől a vacsora kezdetéig nyitva voltak a zárkaajtók. Álláspontja szerint az intézet a zárka zsúfoltságából eredő hátrányokat ellensúlyozta, melyekből következően személyiségi jogot sértő magatartás hiányában a jogsértés jogkövetkezményei sem alkalmazhatóak. Kiemelt jelentőséggel bír, hogy az intézet a jogsértő állapot kompenzálása érdekében milyen lehetőségeket biztosított a fogvatartottak részére, mert ezek alkalmat adtak arra, hogy a fogvatartottak a zárkát elhagyhassák, és tényleges sérelmet ne szenvedjenek el. Amennyiben az intézet a jogsértő állapot kompenzálására alkalmas lehetőségeket biztosított, de ezzel a fogvatartott nem élt, és igényét a jogsértő állapotra alapítja, kármegelőzési, kárelhárítási, kárenyhítési kötelezettségének megszegésével jár el.

[12] Ezek alapján elsődlegesen a kereset elutasítását kérte. Másodlagosan értékelni kérte, hogy az alperes eleget tett a kárenyhítésnek, a felperes pedig nem. A felperes ugyanis nem tett haladéktalanul panaszt, amikor őt sérelem érte, hanem az igényét az elévülési idő határán érvényesítette. Utalt rá, hogy az IM rendelet lehetőséget biztosít arra, hogy amennyiben a per tárgyhöz, nehézségéhez képest indokolatlanul alacsony a százalékos érték, akkor eltérően állapítsa meg a perköltséget a bíróság. A jelen ügy volumene alapján 120.000.- Ft ügyvédi díj megállapítását kérte.

[13] A törvényszék a rendelkezésre álló iratok, felek nyilatkozatai alapján megállapította, hogy a felperes keresete az alábbiak szerint túlnyomórészt megalapozott.

A felperes előzetes letartóztatásba helyezése időpontjában hatályos, a büntetések és intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. tvr. 35. § (1) bekezdése szerint a szabadságvesztés végrehajtása során az elítéltet ért kárért a polgári törvénykönyv szerint a Bv. szervezet felelős. A 21. § (1) bekezdése alapján a szabadságvesztés végrehajtása során az elítélt emberi méltóságát tiszteletben kell tartani, nem lehet őt kínzásnak alávetni, kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmódban részesíteni.

[14] A szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól szóló 6/1996. (VII.12.) IM rendeletnek a felperes befogadásakor hatályos 137. § (1) bekezdése szerint a zárkában (lakóhelyiségben) elhelyezhető létszámot úgy kell meghatározni, hogy minden elítélre lehetőleg 6 m³ légtér és lehetőség szerint a férfi elítéltek esetén 3 m² mozgástér jusson. Az előzetes letartóztatás végrehajtásáról rendelkező 239. § (1) bekezdése alapján a zárkában elhelyezhető létszámot úgy kell meghatározni, hogy személyenként lehetőség szerint 10 m³ légtér és 4 m² mozgástér jusson.

[15] A 2015. január 1. napjától hatályba lépett, a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII.19.) IM rendelet 121. § (1) bekezdése alapján a zárkában vagy a lakóhelyiségben elhelyezhető létszámot úgy kell meghatározni, hogy minden elítélre lehetőleg 6 m³ légtér, és férfi elítélt esetén legalább 3 m² mozgástér jusson. A (2) bekezdés szerint a mozgástér meghatározása szempontjából a zárka vagy a lakóhelyiség alapterületéből az azt csökkentő berendezési és felszerelési tárgyak által elfoglalt területet figyelmen kívül kell hagyni. Az előzetes letartóztatásban lévőkre vonatkozó 186. § (2) bekezdése szerint a zárkában elhelyezhető létszámot úgy kell meghatározni, hogy személyenként lehetőleg 10 m³ légtér, és 4 m² mozgástér jusson.

[16] Az Alkotmánybíróság a 6/1996. (VII.12.) IM rendelet 137. § (1) bekezdését a 32/2014. (XI.3.) számú határozatával 2015. március 31-ei hatállyal megsemmisítette. Az Alkotmánybíróság határozatában kifejtette, hogy a többszemélyes zárkában fogvatartottak részére biztosított élet- illetve mozgástérnek minden esetben el kell érnie azt a minimális mértéket, amely biztosítja számukra az emberi méltósághoz való alapjogok sérelme nélküli elhelyezést valamely büntetés-végrehajtási intézetben. E minimális élet-, illetve mozgástér biztosítása nélkül olyan túlzásfokltság jön létre, amely megakadályozza az érintettekkel való emberhez méltó, és őket adottságaiktól függetlenül megillető bánásmódot, így embertelen, megalázó bánásmódnak, büntetésnek minősül. Az AB határozat folytán 2015. április 1.

napjától a 16/2014. (XII.19.) IM rendelet 121. § (1) bekezdéséből és 186. § (2) bekezdéséből a „lehetőleg” kitétel törölve lett.

[17] A fogvatartottak számára biztosítandó legkisebb mozgástér jogszabályban történő előírásával a nemzetközi szerződésekben foglalt kötelezettségek teljesítése történt meg. Az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) számos ügyben megállapította, hogy a zsúfolt körülmények közötti fogvatartás kimeríti az EJEE 3. cikkében tilalmazott embertelen, megalázó bánásmód fogalmát. Ilyen túlszűfoltásnak tekintette, ha az egy fogvatartottra jutó személyes mozgástér kevesebb, mint 3 m².

[18] Alaptalan az alperes arra való hivatkozása, hogy a felperesnek a Bvtv. 10/A. § alapján az állammal szemben kellett volna igényét érvényesíteni. A 10/A. § alapján való igényérvényesítés abban az esetben kötelező a fogvatartott számára, amennyiben az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények a 10/A. § 2017. január 1. napján történt hatályba lépésének időpontjában fennálltak. Kizárja az e § alapján történő igényérvényesítés lehetőségét a 10/A. § (4) bekezdése, mely szerint a kártalanítási igény attól a naptól számított hat hónapon belül érvényesíthető, amelyen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek. A felperes ugyanis 2015. április 23. napján már szabadult az alperesi BV Intézetből.

[19] A 6/1996. (VII.12.) IM rendelet 41. § (5) bekezdése előírja a börtön fokozatú elítéltek vonatkozásában a reggeli létszámmellenőrzéstől az esti létszámmellenőrzésig a zárkaajtók nyitvatartását. Az előírt mozgástér biztosításának kötelezettsége a 137. § (1) bekezdése alapján kifejezetten a zárka alapterületére vonatkozik, a zárkában kell biztosítani a fogvatartottak számára az előírt mozgásteret. Ezek alapján nem megalapozott az alperes hivatkozása, mely szerint a mozgástér nem azonosítható a zárka területével. Amennyiben a felperes a jogerős szabadságvesztés tartama alatt napközben el is hagyhatta a zárkát, nem befolyásolja azt a tényt, hogy a zárkában az egy főre jutó mozgástér a fentebb megjelölt időszakokban nem érte el az előírt mértéket. Miután jogszabályi előírás alapján kellett a jogerős szabadságvesztést töltők esetében napközben nyitva tartani a zárkaajtókat, nem hivatkozhat alappal arra az alperes, hogy a zárkaajtók nyitvatartásával ellensúlyozta a túlszűfoltásból eredő hátrányokat.

[20] A zárkatársak egy részének munkavégzésére való hivatkozás körében az alperes nem adta elő és nem igazolta, hogy a felperes mely zárkatársa mely napokon mettől-meddig dolgozott, így a zárkatársak munkáltatása nem került bizonyításra. Emellett amennyiben a felperes valamely zárkatársa dolgozott is, az a zárkában elhelyezhető létszámmra vonatkozó m² előírást nem befolyásolja. A programokon, előadásokon való részvétel pedig egy lehetőség, amennyiben valamely programon, előadáson a fogvatartott nem kíván részt venni, az nem minősülhet a kármegelőzési, kárelhárítási, kárenyhítési kötelezettség megszegésének.

[21] A befogadási kötelezettségre hivatkozással az alperes a felelősség alól nem mentheti ki magát, mert a büntetés-végrehajtási intézetben az alperes kötelezettsége a jogszabályok betartása, a fogvatartott megfelelő elhelyezéséről való gondoskodás. Ezért a felperest az intézményben ért sérelem miatt az alperes felelősséggel tartozik. Az pedig, hogy a felperes a fogvatartása során nem élt panasszal, nem zárja ki az alperes felelősségét. Arra az alperes sem hivatkozott, hogy panasz előterjesztése esetén a túlszűfolt elhelyezést orvosolni

tudta volna, maga is a befogadási kötelezettségére hivatkozott. A jogorvoslatnak azonban olyannak kell lennie, amely a sérelmes helyzet megoldására alkalmas. Az öt éves elévülési határidőn belüli igényérvényesítésre pedig jogszabály ad lehetőséget, így a jogszabályban biztosított határidő végén történő igényérvényesítés nem minősülhet jogsértőnek.

[22] Személyhez fűződő jogot sért, ha a jogszabályban meghatározott fogvatartási körülményeket az előírt minimális mozgáster biztosításával nem teszi lehetővé a BV Intézet a fogvatartott számára. A zárkakimutatás alapján megállapítható, hogy az alperes a felperes fogvatartása alatt nem biztosította folyamatosan a minimális nagyságú mozgásteret, ami önmagában alkalmas az emberi méltóság megsértésére. A törvényszék köztudomású tényként fogadta el, hogy az előírtnál kisebb mozgáster szükségtelenül és indokolatlanul növelte a fogvatartással egyébként is együtt járó hátrányokat, a fogvatartás körülményei a szükségesnél és indokoltnál nagyobb mértékben befolyásolták hátrányosan a felperes életminőségét. Téves az az álláspont, mely szerint az IM rendelet csupán lehetőségként határozta meg a mozgáster nagyságát, az nem jelentett kötelezettséget a BV Intézet számára. A szabadságvesztés végrehajtása nem sértheti a fogvatartott alapvető szabadságjogait, emberi méltóságát. A többszemélyes zárkában a megfelelő, egy főre jutó mozgáster biztosításának elmaradása embertelen, bánásmódot jelent.

[23] Az alperes magatartásával a felperesnek okozott hátrány folytán a felperest a személyiségi joga megsértéséből eredően sérelem érte. Ez a sérelem összefüggésben áll az alperes jogellenes, emberi méltóságot sértő magatartásával, így az a Ptk. 2:52. § (1) bekezdése alapján megalapozza a felperes sérelemdíj iránti követelését. A felperesnek járó, az elszenvedett hátrányokkal arányban álló sérelemdíj összegét a törvényszék mérlegeléssel állapította meg 500.000,- forintban, melynek során figyelembe vette a jogsértés súlyát, a túlsúlyolt körülmények közötti fogvatartás időtartamát, továbbá azt, hogy a felperes nagy létszámú, 7-8 fős zárkákban volt elhelyezve, ami nagyobb fokú alkalmazkodást kívánt. A sérelemdíj utáni kamat megfizetésére kötelezés a Ptk. 6:48. § (1) bekezdésén alapul.

[24] A felperes valódi keresethalmazatban két kereseti kérelmet terjesztett elő. A bíróság a keresetben megjelölt jogsértés megtörténtét megállapította. Emellett a felperes által megjelölt összegtől kevesebb sérelemdíjat ítélt meg mérlegelés alapján, azonban a követelt összeg nem tekinthető nyilvánvalóan eltúlzottnak.

[25] Ezek alapján a törvényszék a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 83. § (2) – (3) bekezdése alapján az alperest kötelezte a felperes perköltségének megfizetésére. A bíróság a 32/2003. (VII. 12.) IM rendelet 2. § (2) bekezdése alapján a becsatolt költségjegyzéktől eltérően állapította meg a felperes képviselőt ellátó ügyvéd munkadíját. A keresetlevél, fellebbezés megszerkesztése, valamint a tárgyalásokon való képviselő körében a költségjegyzék nyomtatványban foglalt tételeket a csatolt megbízási szerződés alapján elfogadta a bíróság. A beadványok szerkesztése körében azt összesen 60.000,- forintban találta megállapíthatónak, tekintettel arra, hogy a beadványok nagyrészt ismételten a sérelemdíj összegének megalapozottságára, illetve a felperesi képviselő perköltségének indokoltóságára vonatkoznak, érdemi nyilatkozatot 4 beadvány tartalmaz. Ezek alapján a felperesi perköltség összegét 355.000,- forintban, valamint a fellebbezési eljárás kapcsán további 15.000,- forintban, összesen 370.000,- forintban állapította meg.

[26] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 39. § (1) bekezdése, 41. § (2) bekezdése és 42. § (1) bekezdés a.) pontja alapján feljegyzett eljárási illetéket az alperes személyes illetékmentessége folytán az állam viseli.

[27] Az ítélet elleni fellebbezés lehetősége a Pp. 365. § (2) bekezdés a.) pontján alapul.

Balassagyarmat, 2021. február 23.

dr. Barsi Ildikó s.k.

bíró